

Representantforslag 112 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Geir Sigbjørn Toskedal, Line Henriette Hjemdal, Geir Jørgen Bekkevold og Anders Tyvand

Dokument 8:112 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Sigbjørn Toskedal, Line Henriette Hjemdal, Geir Jørgen Bekkevold og Anders Tyvand om en stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden

Til Stortinget

Bakgrunn

I 2017 er det 20 år siden kulturskolene ble lovfestet i opplæringsloven § 13-6, hvor det heter at

«Alle kommunar skal, aleine eller i samarbeid med andre kommunar, ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.»

Kulturskolene er, i likhet med folkebibliotekene, en landsomfattende kulturell infrastruktur. De har en egen interesse- og utviklingsorganisasjon, Kulturskolerådet, som eies av kommunene. Kulturskolene er en forlengelse av grunnskolens allmenne opplæringstilbud innen praktisk-estetiske fag. Skolene er svært viktige for å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, bidra til deres opplevelse av kunst og kultur og for å styrke rekruttering av kulturutøvere både til amatørfeltet og til det profesjonelle nivå. Kulturskolene utgjør mange steder en sentral del av kulturtilbudet. For mange barn og unge betyr kulturskolene mye i personlighetsutviklingen. De finner en arena de kan lykkes i, med deltakelse og ferdigheter som gir dem en bredere livsopplevelse, og evner og talenter som ellers ikke hadde blitt fanget opp, blir utviklet.

Norge har vært et foregangsland i utviklingen av kulturskoler, og den norske kulturskolemodellen er

et unikt skoleslag i Europa som har vakt stor interesse også utenfor landets grenser. Et uttrykk for dette er Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalgs uttalelse i 2009, hvor det heter:

«Utvalget ser meget gerne at Kulturskoleordningen i Norge på sigt spredtes og bliver til nationale satsinger i hele Norden.»

Kulturskolens utvikling

Kulturskolene startet som et initiativ i storbyene mot slutten av 1950-årene, i form av musikkskoler. Disse musikkskolene ble mer utbredt, og i 1981 var det i alt 180 kommunale musikkskoler i Norge med til sammen 45 000 elever. I 1982 ble det innført en ordning med statlige lærertilskudd til musikkskolene, som bidro til ytterligere utbygging og utvikling av dette skoleslaget. Blant annet ble det en utvikling i antall kunstarter representert i skolene. Lovfestingen av kulturskoletilbudet i 1997 var et stort gjennombrudd og bidro ikke bare med en videre utbygging av kulturskolen til alle landets kommuner, men også en utvidelse av skolenes betydning, oppgaver og mandat. Kulturskolene var ikke lenger rene musikkskoler, men skulle også tilby andre former for kunst- og kulturuttrykk. Kulturskolene har utviklet seg organisk på ulike steder i landet, og varierer betydelig både i kapasitet og kvalitet. Samtidig er det fra politisk hold, i dokumenter og utredninger, helt siden 1980-tallet knyttet høye og konkrete mål til kulturskolenes rolle og samfunnsoppdrag. Kulturskolene er mange steder et kommunalt ressurscenter for både grunnskolen, og det frivillige kulturliv og samarbeider gjerne tett med de profesjonelle kunst- og kulturmiljøene.

Kulturskolens rolle og betydning

Forslagsstillerne mener kulturskolene utgjør en viktig hjørnestein i framtidig kulturliv og er en livsberikelse for elevene og nærmiljøet. Kulturskolene styrker kreativiteten i Norge, utvikler barn og unges kulturelle og sosiale kompetanse og bidrar til livsmestring og dannelse. Ikke minst i en tid der det i grunnskolen fokuseres stadig mer på «grunnleggende ferdigheter», vil kulturskolene kunne gi en annen plattform og arena for kunstneriske uttrykk der andre talenter og ferdigheter står i sentrum og kan få blomstre.

Forslagsstillerne vil også framheve kulturskolenes potensial og betydning i et norsk felleskap som rommer et voksende mangfold av kulturelle uttrykk. Gjennom å anerkjenne og synliggjøre dette mangfoldet kan kulturskolene bidra til å videreføre og fornye landets kulturarv. Som det heter i «Rammeplan for kulturskolen – Mangfold og Fordypning» utgitt i regi av Norsk Kulturskoleråd i 2016:

«Å respektere andre kulturer enn sin egen forutsetter at en har kjennskap til sin egen kultur og har trygghet i egen identitet. Kulturaktiviteter skaper arenaer for tilhørighet og sosialt felleskap og kan inspirere til deltakelse i det uenighetsfelleskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati.»

Behovet for en stortingsmelding

I forbindelse med at det er 20 år siden lovfestingen av kulturskolen mener forslagsstillerne det er behov for å utarbeide en stortingsmelding som ser på utviklingen, status og måloppnåelse for kulturskolesektoren, som fornyer og bekrefter tydelige mål for den videre utviklingen av skoleslaget og som fremmer politiske tiltak for å nå disse målene. Forslagsstillerne mener at det er flere viktige problemstillinger som bør drøftes i en slik melding.

Et klart uttrykt politisk mål har lenge vært at alle barn som ønsker det, skal få et tilbud om kulturskole. På 1990-tallet konkretiserte Stortinget dette til å gjelde 30 prosent av elevene ved grunnskolen. Dette er forventninger som sektoren er langt unna å ha kapasitet til å oppfylle, noe som i hovedsak skyldes de økonomiske rammevilkår skolene har blitt gitt. I 2016 hadde man det laveste elevtallet i norske kulturskoler på 15 år, ifølge statistikk fra Grunnskolen Informasjonssystem (GSI). Elevtallet i kulturskolen i 2016/2017 er 99 986, en nedgang på drøyt 2 500 elever fra året før. Dette er også første gang siden 2001/2002 at elevtallet er under 100 000. Samtidig er antall barn og ungdom på venteliste til plass i kulturskolen på nesten 25 000 (24 465). Med den utviklingen man i dag ser i økonomiske rammevilkår og politisk satsing, vil det ikke være mulig for kulturskolene i overskuelig framtid å innfri forventningene som er stilt til dem om at de skal være et tilbud til alle

barn, og at de skal være ressursentre i det lokale kulturlivet. Forslagsstillerne anser at staten bør ta et større økonomisk ansvar for utviklingen av kulturskolen framover, for å nå de ambisiøse målsettingene som er fastsatt for skoleslaget. I altfor mange kommuner er ventelistene lange, og mange opplever aldri å få en elevplass.

I perioden 1992 til 2004 var maksimal foreldrebetaling pr. skoleår 1 600 kroner. I 2004 ble tilskuddet til kulturskolen lagt inn i kommunerammen, og maksprisordningen ble opphevet. Flere steder ble kontingentene straks satt opp, noen steder helt opp til 6 000 kroner i året. Denne endringen har flere steder svekket kulturskolens sosiale profil som et tilbud for alle familier uavhengig av inntekt. Flere undersøkelser viser også at det er klare skjevheter i rekrutteringen til kulturskolene ut fra foreldrenes inntekt, utdanningsnivå og etnisitet. Forslagsstillerne mener man i stortingsmeldingen bør vurdere innføringen av et tak for foreldrebetaling i kulturskolen, og nasjonale føringer når det gjelder søskenmoderasjon.

Et annet spørsmål er om det er behov for flere nasjonale føringer for kulturskolene, gjennom at det utarbeides forskrifter til eksisterende lov. Det ville for eksempel ikke være unaturlig å forskriftsfeste visse krav til lærings- og arbeidsmiljø. Flere kommuner følger ikke opp dette på en god nok måte, og eksemplene er mange på at kulturskolen får tildelt dårlige klasserom med manglende ventilasjon eller liten plass. Både elever og ansatte bør ha arbeidsvilkår som barnehager og grunnskole når det gjelder krav til arbeidsmiljø og godt tilrettelagte undervisningsrom. Videre bør stortingsmeldingen drøfte behovet for å regulere og avgrense fagområdene i kulturskolen. I dag foreslås det stadig nye fagområder fra ulike hold, som for eksempel folkeminnegransking, matoppskrifter eller kniv- og slireverksted. Det kan stilles spørsmål ved om det er nødvendig med visse avgrensninger for å styrke kvaliteten og nivået i opplæringen.

En stortingsmelding bør også ta opp hvilke aldersgrupper som skal omfattes. I dag gis det tilbud om «musikk fra livets begynnelse» i barnehager og som et ledd i skolefritidsordningen. Hovedmålgruppen er barn og unge i alderen 0–19 år. I Viborg i Danmark var imidlertid kulturskolen også et tilbud for eldre. Dette skapte stor entusiasme, og over 40 prosent av elevene var pensjonister.

Utdanning og rekruttering av lærere, kulturskolen som talentutviklingsprogram med høyt faglig og pedagogisk nivå, samarbeidet med andre offentlige talentprogram, kulturskolenes styringsstrukturer og samarbeid mellom KS og Kulturskolerådet er andre tema som er naturlig å ta opp i en stortingsmelding.

Videre vil det i forbindelse med en stortingsmelding være naturlig å se nærmere på hvilke fagområder som eksisterer, og framskaffe bedre statistikk for hva som foregår rundt om på landets kulturskoler. Hvor mange utdannes innen fagott, trompet eller cello? Hvor mange folkemusikkgrupper er oppe og går? Hvor mange band av ulike slag har vi? Dette burde ha større nasjonal interesse.

Det burde også legges til rette for mer forskning på hva alle år og midler som er investert inn i kulturskolen har betydd for barn, kommunens lokale kulturliv, grunnskolen, nasjonale orkestre og så videre. Økt

forskning vil også gi en bredere kunnskapsbase for politikkutvikling og videre satsing på kulturskolen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden.

26. april 2017

Geir Sigbjørn Toskedal

Line Henriette Hjemdal

Geir Jørgen Bekkevold

Anders Tyvand

